

ÝAHUDANYŇ HATY

Günä we höküm

¹ Isa Mesihniň guly, Ýakubyň dogany Ýahudadan Ata Hudaý tarapyndan mukaddes edilip*, Isa Mesihde saklanýan çagyrylanlara salam! ² Size rehim, parahatlyk, söýgi eçilsin! ³ Eý, söýgüli doganlar, men size ortak gutulyşymyz hakda ýazmak üçin bütin gaýratymy sarp edip, mukaddeslere bir gezek tabşyrylan iman ugrundan göreşiň diýip ýazmaga, nesihat bermäge mejbur boldum. ⁴ Çünki Hudaýymyzyň merhemetini ahlaksyzlyga öwren, ýalňyz Baýarymyz Hudaýy we Rebbimiz Isa Mesihni inkär edýän hudaýsyzlar, gadymdan şu höküm üçin bellenen käbir adamlar ogrynça arañyza sokuldylar. ⁵ Ýöne muny ozal bilýän hem bolsaňyz, Rebbiň Müsür diýaryndan halky bir gezek gutarandan soň, ikinji gezek iman etmedikleri heläk edenligini size ýatladasym gelyär. ⁶ Ol öz mertebelerini saklaman, mesgenlerini terk eden perişdeleri hem ebedi zynjyrlar bilen baglap, tümlük astynda maşgar günün hökümüne saklady.

⁷ Şeýle, Sodom, Gomorra we olaryň töweregindäki şäherler hem zynahorluga berlip, jyns azgynlygyna eýerip, ebedi ot jezasyny çekmek bilen görelä goýuldy. ⁸ Şonuň ýaly, bu düýş görüjiler hem teni nejisleyär, häkimiyeti äsgermeyär, şöhratly güýçlere sögyär. ⁹ Baş perişde Mikaýyl Musanyň jesedi barada iblis bilen çekişip, jedelleşende oňa sögmän, bir höküm getirmäge-de ýürek etmän, diňe: «Saňa Reb käyesin!» diýdi. ¹⁰ Emma bular bilmeýän zatlaryna sögyärler; pähimsiz haýwanlar ýaly tebigatyna görä düşünyän zatlary olary heläk edýär. ¹¹ Waý, olaryň halyna! Çünki olar Kabylyň

---

* 1:1 *Mukaddes edilip* - iň gadymy golýazmalarda: «söylüp».

ýoluny tutdular, muzd üçin özlerini Balamyň hatasyna tabşyrdylar, Korahyň topalaýynda heläk boldular. ¹² Bular siz bilen gorkusyz iýip-içip, diňe özlerini bakan mahallary siziň muhabbet zyýapatlaryňyza tegmilt bolýarlar. Ýel bilen kowlan suwsuz bulutlar, iki gezek ölen, kökünden goparylan miwesiz güýz agaçlary, ¹³ öz biabraýçylygynyň köpügini saçýan ýowuz deňiz tolkunlary, sergezdän ýyldyzlardyrlar. Baky garaňky tümlük olar üçin saklanandyr. ¹⁴ Adamdan soňra ýedinji bolan Hanok hem bular hakda welilik edip, şeýle diýipdir: ¹⁵ «Hudaýsyzlyk bilen eden bütin hudaýsyz işleri zerarly, hudaýsyz günäkärleriň Oňa aýdan ähli paýyş sözleri zerarly, hemmeleriň üstünden höküm çykarmaga, bütin hudaýsyzlary höküm etmäge Reb, ine, münlerçe mukaddesi bilen geldi». ¹⁶ Bular hüňürdeýän, öz bijelerinden närazy, erbet höweslerinde gezýänlerdir. Olaryň agzy gopbamsy sözler aýdýandyr, nep üçin ikiýüzlilik edýändirler.

Duýdurys we öwüt

¹⁷ Emma siz, eý, söýgüli doganlar, Rebbimiz Isa Mesihniň resulalarynyň önünden aýdan sözlerini ýada salyň. ¹⁸ Olar size: «Soňky wagtlarda öz hudaýsyzlyklarynyň höweslerine görä gezýän ýaňsylaýjylar bolar» diýip aýdardylar. ¹⁹ Bular aýrallyk salýan, Mukaddes Ruhdan mahrum tebigy adamlardyr. ²⁰ Eý, söýgüli doganlar, siz özüňizi iň mukaddes imanyňyzyň üstünde gurup, Mukaddes Ruhda doga edip, ²¹ ebedi ýaşaýyş üçin Rebbimiz Isa Mesihniň rehimine garaşyň, özüňizi Hudaýyň söýgüsünde saklaň. ²² Şübhe içinde bolan käbirlerine rehimdar boluň. ²³ Käbirlerini gorky bilen, otдан çekip gutaryň. Käbirlerine bolsa günäli ten bilen hapalanan lybasy-da ýigrenip, rehimdar boluň. ²⁴ Halasgärimiz ýalňyz Hudaý sizi büdremekden goramagy, şöhratynyň huzurynda uly şatlyk bilen tegmiltiz duruzmagy başaryandyr. ²⁵ Şöhrat, ululyk, gudrat we häkimiyet Rebbimiz Isa Mesih arkaly ähli döwürlerden ön, häzir we ähli döwürleriň dowamynda Hudaýyňky bolsun! Omyň.

PAWLUSYŇ RIMLILERE HATY

1-NJI BAP

Salamlar

¹ Isa Mesihniň guly, resullyga çagyrylyp, Hudaýyň Hoş Habaryna saýlanan men Pawlusdan salam! ² Hudaýyň pygamberleri arkaly Mukaddes Ýazgylarda önden wada eden ol Hoş Habary ³ Ten boýunça Dawudyň tohumyndan bolup, ⁴ mukaddeslik ruhy boýunça ölümden direlmeği arkaly Hudaýyň Ogludygı gudrat bilen subut bolan Öz Ogly, Rebbimiz Isa Mesih hakdadyr. ⁵ Biz Onuň adynyň hatyrasyna bütin milletlerde imana tabynlyk oýarmak üçin, Ol arkaly merhemet we resullyk aldyk. ⁶ Siz hem Isa Mesih tarapyndan çagyrylanlar hökmünde şol milletler arasyndasyňyz. ⁷ Hudaýyň Rimdäki ähli eý görýänleri we mukaddeslige çagyrylan size Atamyz Hudaý we Reb Isa Mesih merhemet etsin, parahatlyk bersin.

Pawlus Rimdäkileri küýseýär

⁸ Iki bilen, imanyňyzyň bütin dünýäde yglan edilýänligi sebäpli, baryňyz üçin Isa Mesih arkaly Hudaýyma şükür edýärim. ⁹ Çünki Hudaýyň islegi bilen ahyrsoňy indi hoşbagtlyk tapyp, bir tär bilen size gelmezmi käm diýip ýalbaryp, ¹⁰ elmydam dogalarymda sizi birsyhly ýatlaýanyma Oglunyň Hoş Habarynda ruhum bilen gullugyny edýän Hudaýym güwämdir. ¹¹ Çünki men, berkitjek bir ruhy sylaga ýetirmek üçin, sizi görmegi gaty küýseýärim. ¹² Islegim özüm arazyndakam sizde we mende, biri-birimizde bolan iman arkaly bilelikde teselli tapmagymyzdyr. ¹³ Eý doganlar, men beýleki milletler arasynda bolşy ýaly, siziň arazynda-da hasylym bolsun diýip,

ýanyňyza gelmegi telim gezek ýüregime düwenimiň, ýöne şu wagta çenli päsgelçilige gabat gelenimiň size nämälim bolup galmagyny islemeýäriň. ¹⁴ Men greklere hem warwarlara, akyldarlara hem nadanlara borçludyr. ¹⁵ Şeýlelikde, elimden geleni aýaman, siz Rimdäkilere-de Hoş Habary wagyz etmäge taýyn. ¹⁶ Çünki men Hoş Habara utanmaýaryn, sebäbi ol her bir iman edene, ilki bilen ýehudylara we soňra greklere Hudaýyň gutulma güýjüdür. ¹⁷ Çünki: «Dogry adam iman bilen ýaşar»* diýip ýazylyşy ýaly, Hoş Habarda Hudaýyň dogrulygy imandan imana aýan bolýar. ¹⁸ Sebäbi Hudaýyň hakykaty nädogrulykda saklaýan adamlaryň bütin hudaýsyzlyk we nädogrulygyna edýän gahar-gazaby Gökden aýan bolýandyr.

Hudaýyň gahar-gazaby

¹⁹ Çünki Hudaý hakykaty mälüm zatlar olara bellidir, muny Hudaý olara belli edendir. ²⁰ Çünki olar ötünçsiz bolar ýaly, Onuň göze görünmeýän zatlary, ýagny ebedi gudraty, Hudaýlygy dünýä dördilenden bäri ýaradylan zatlar bilen düşünilýär, görülyär. ²¹ Ýöne olar Hudaýy tanasalar-da, Ony Hudaý hökmünde şöhratlandyrmän, Oňa şükür etmän, öz düşüňjelerinde batyl boldular, pähimsiz ýürekleri garaňkylykda galdy. ²² Özlerini akyldar saýyp, akmak boldular. ²³ Pany däl Hudaýyň şöhratyny pany adamyň, guşlaryň, dört aýaklylaryň we süýreniji haýwanlaryň suratyna meňzeş zatlara öwürdiler. ²⁴ Şonuň üçin, tenleri öz aralarynda betnam bolsun diýip, Hudaý olary ýürekleriniň haram keýpi içinde pislige tabşyrdy. ²⁵ Olar Hudaýyň hakykatyny galplyga çalşyp, ýaradylana Ýaradandan zyýada hormat hem gulluk etdiler. Ol bolsa baky mübärekdir. Omyň. ²⁶ Şu sebäpden Hudaý olary wejere hyjuwlara tabşyrdy, çünki olaryň aýallary hem teniň tebigy ulanylyşyny tebigy däl ulanyşa öwürdiler. ²⁷ Şonuň ýaly-da, erkekleri aýalyň tebigy ulanylyşyny terk edip, hyjuwlarynda biri-birleri bilen gyzyklandy. Erkekler erkekler bilen ryswalyk edip, öz azgynçylyklaryna laýyk haklaryny hem aldylar. ²⁸ Olaryň öz paýhaslarynda Hudaýy tanamak islemeýişi ýaly,

* ^{1:17} *Dogry adam iman bilen ýaşar* – ýa-da: «Iman bilen aklanan adam ýaşar».

Hudaý hem olary ýerliksiz işleri etmekleri üçin ýaramaz pikirde taşlady. ²⁹ Olar bütin nädogrulyk, zyna, erbetlik, betnebislik, ýamanlyk bilen doly bolup, içgaraçylyk, adam öldürmek, jedel, mekirlik, bethäsiýetlikden doly, ³⁰ gepçi, töhmetçi, Hudaýy ýigrenýän, tekepbir, öwünjeň, erbet zatlary oýlap tapyjy, ata-enä etagatsyz, ³¹ pähimsiz, wepasyz, tebigy söýgüsiz we rehimsizdir. ³² Olar Hudaýyň beýle işleri edýänler ölüme mynasypdyr diýen adyl hökümüne bil-seler-de, bu işleri diňe bir etmek bilen çäklenmän, eýsem, olary edýänleri-de halaýarlar.

2-NJI BAP

Hudaýyň adyl hökümi

¹ Şonuň üçin, eý, höküm edýän adam, sen ötünçsizsiň, çünki başga birini höküm edýän zadynda özüňe iş kesýänsiň, çünki, eý, höküm edýän, sen şol zatlaryň özüni edýänsiň. ² Biz bolsak Hudaýyň höküminiň beýle zatlary edýänler barada hakykat esasyndadygyny bilýäris. ³ Eý, beýle işleri edenleri höküm edip-de, özi bu işleri edýän adam, sen Hudaýyň hökümünden gaçyp syparyn öýdärsiňmi? ⁴ Ýa-da Hudaýyň ýagşylygynyň özüni toba eltyňini bilmän, Onuň ýagşylygynyň, sabrynyň, çydamynyň baýlygyny äsgermezlik edýärsiňmi? ⁵ Sen keçjallygyňa, toba gelmez ýüregiňe görä, gazap günü üçin, Hudaýyň adyl höküminiň aýan boljak günü üçin, özüňe gazap ýygnaýarsyň. ⁶ Hudaý her kişä öz eden işine görä hak berer: ⁷ ýagşy işde çydamlylyk görkezip, şöhrat, hormat we çüýremezligi agtaryanlara ebedi ýaşayyş; ⁸ igenjeň, hakykata boýun bolman, nädogrulyga boýun bolanlara bolsa gazap hem gahar, ⁹ ilki bilen ýehudylara, soňra greklere, ýamanlyk eden her adama muşakgat we gaýgy; ¹⁰ ýagşylyk eden adama hem, ilki bilen ýehudylara, soňra greklere şöhrat, hormat we parahatlyk berer. ¹¹ Sebäbi Hudaýyň ýüz görmesi ýokdur. ¹² Mukaddes Kanuny bolman günä edenler bikanun hem heläk bolar. Kanun astynda günä edenler kanun boýunça höküm ediler. ¹³ Çünki Hudaýyň huzurynda aklanjaklar kanuny diňleýänler däl-de, kanuny berjaý edýänlerdir. ¹⁴ Sebäbi kanuny ýok milletler häsiýetlerine görä kanuna laýyk işleri berjaý edýän bolsa, onda bu kanuny ýoklaryň özi bir kanundyr. ¹⁵ Ýnsaplary

olar bilen birlikde güwä geçmek, pikirleri öz aralarynda olary kä ayyplap, kä-de ýuwmarmak bilen, kanuna laýyk işleriň olaryň ýüreginde ýazylydygyny görkezýändir. ¹⁶ Meniň Hoş Habaryma görä, Hudaýyň Isa Mesih arkaly adamlaryň yaşyryn işleriniň üstünden höküm çykarjak gününde şu zatlar bolar.

Ýehudylar we Mukaddes Kanun

¹⁷ Ine, sen ýehudy adyny alyp-da, kanuna guwanýan, Hudaýa buýsanýan bolsaň, ¹⁸ kanundan tälim almak bilen, Onuň islegini bilip, iň ýagşy zatlary saýgaryan bolsaň, ¹⁹ kanunda bilim we hakykatyň esasyňa eýe bolup, körleriň ýol görkezýäni, tümlükdäkileriň ysşygy, ²⁰ nadanlaryň terbiýeçisi, ýaşy ýetmedikleriň mugallymydygyna öz ynamyň bar bolsa, ²¹ onda başgasyna tälim berýän sen indi özüňe tälim bermeýärsiňmi? Ogrulyk etmeli däl diýip wagyz edýän sen ogrulyk edýärsiňmi? ²² Zyna etmeli däl diýýän sen zyna edýärsiňmi? Butlary ýigrenji saýýan sen ybadathanany ýarýarsyňmy? ²³ Kanuna buýsanýan sen kanuna garşy çykmak bilen, Hudaýa hormatsyzlyk edýärsiňmi? ²⁴ Çünki ýazylyşy ýaly, milletler arasynda Hudaýyň adyna siz zerarly dil ýetirilýär. ²⁵ Kanuny berjaý etseň, sünnetlilik peýdalydyr, eger-de kanuna garşy çyksaň, onda sünnetliliğiň eýýäm sünnetsizlige öwürülendir. ²⁶ Şeýle hem bir sünnetsiz kanunyň adyl hökümlerini saklaýan bolsa, onuň sünnetsizligi sünnetlilik hasaplanmazmy? ²⁷ Ten boýunça sünnetsiz bolsa-da, kanuny ýerine ýetirýän adam Ýazga we sünnetlilige eýe bolup, kanuna garşy çykýan seni höküm etmezmi? ²⁸ Sebäbi daşy ýehudy entek ýehudy däl, daşy, teni sünnetli hem entek sünnetli däl, ²⁹ diňe içi ýehudy ýehudydyr, ýazgyda däl-de, ýüregiň ruhdaky sünnetliliği hakyky sünnetlilikdir. Munuň öwgüsi adamlardan däl-de, Hudaýdandyr.

3-NJI BAP

Hudaýyň ynamdarlygy

¹ Şeýlelikde, ýehudynyň näme artykmaçlygy bar? Sünnetliliğiň peýdasy näme? ² Ähli babatda köp. Çünki Hudaýyň sözleri ilki ýehudylara ynanyldy. ³ Onda näme? Käbirleri iman etmände, olaryň imansyzlygy Hudaýyň ynamdarlygyny ýok edermi? ⁴ Asla etmez!

Ýöne: «Sen Öz sözlerinde dogry çykyp, üstünden höküm çykarylanda, ýeňer ýaly» diýip ýazylyşy kimin, bütin adamlar ýalançy bolsa-da, Hudaý dogruçyldyr. ⁵ Biziň nädogrulygymyz Hudaýyň dogrulygyny görkezýän bolsa, onda näme diýeris? Adamlaryň pikir edişine görä aýdýaryn, gazap edýän Hudaý adalatsyzmydyr? ⁶ Ýok! Beýle bolsa, Hudaý dünýäniň üstünden nähili höküm çykaryp biler? ⁷ Sebäbi meniň ýalanym bilen Hudaýyň hakykaty Onuň şöhratyny artdyrýan bolsa, näme üçin ýene men günäli hökmünde höküm edilýärim? ⁸ Käbirleriniň bize töhmet atyp, şeýle gürleşimizi aýdýşy ýaly, näme üçin: «Ýagşylyk geler ýaly, ýamanlyk edeliň» diýmäli? Olaryň hökümi dogrudyr.

Dogry adam ýok

⁹ Indi näme? Biziň artykmaçlygymyz barmy? Asla ýokdur, çünki biz bary günä astyndadyr diýip, ön hem ýehudylary, hem-de grekleri günäkär etdik. ¹⁰ Hiç dogry adam ýok, biri-de ýok. ¹¹ Düşünýän ýok, Hudaýy agtarýan ýok. ¹² Hemmesi ýoldan çykdy, olaryň ählisi dereksiz boldy. Ýagşylyk edýän ýok, biri-de ýok. ¹³ Olaryň bogazy açyk gabyrdyr. Olar dilleri bilen aldaýarlar, dodaklarynda gömülgeniň zäheri bar. ¹⁴ Olaryň agzy gargyşdan, ajylykdan doludyr. ¹⁵ Olaryň aýagy gan dökmäge ýorga. ¹⁶ Olaryň ugran ugry weýrançylyk bilen zorlukdyr. ¹⁷ Olar parahatlyk ýoluny bilmediler, ¹⁸ gözleriniň önünde Hudaýdan gorkma ýok» diýlip ýazyladyr. ¹⁹ Ýöne her agyz baglanyp, bütin dünýä Hudaýyň hökümüne sezewar bolar ýaly, Mukaddes Kanunyň aýdýanlarynyň baryny kanun astyndakylara aýdýandygyny bilýäris. ²⁰ Munuň üçin, Onuň huzurynda hiç kim kanun işlerini etmek bilen aklanmaz, çünki günäni bilmek kanun arkaly döreyändir.

Iman arkaly aklanma

²¹ Kanun we pygamberler tarapyndan güwä geçilen Hudaýyň dogrulygy, ²² ýagny Isa Mesihe iman arkaly iman edenleriň ählisine we ählisiniň üstünde bolan Hudaýyň dogrulygy şu wagt kanunsyz aýan boldy. ²³ Çünki hiç bir parh ýok, sebäbi bary günä edip, Hudaýyň şöhratından mahrum boldy. ²⁴ Olar Isa Mesihde bolan

gutulyş arkaly Onuň merhemeti bilen mugt aklanar. ²⁵ Hudaý Mesih ganyňa iman arkaly merhemet kürsüsi edip goýdy. Ol muny ozal Öz sabry astynda ýüze çykan günäleriň ötmegine deňişli adalatyny görkezmek üçin, ²⁶ Özi adyl bolup, Mesihe iman edeni aklar ýaly, Özüniň häzirkî zaman adalatyny görkezmek üçin etdi. ²⁷ Onda öwünme niredede? Ol daşarda. Haýsy kanun bilen? İşleriňki bilenmi? Ýok, iman kanuny bilen. ²⁸ Çünki biz adam kanun işlerinden üzňelikde, iman arkaly aklanar diýip hasap edýäris. ²⁹ Eýsem, Hudaý diňe ýehudylaryň Hudaýymy? Özge milletleriňki hem dälmi? Ol, elbetde, olaryň hem Hudaýy. ³⁰ Sebäbi sünnetlileri-de öz imanlary arkaly, sünnetsizleri-de öz imanlary arkaly aklajak Hudaý ýalňyz Hudaýdyr. ³¹ Onda biz iman arkaly kanuny ýatyryarysmy? Ýok, ony berkarar edýäris.

4-NJI BAP

Ybraýymyň imany

¹ Onda, ten boýunça atamyz bolan Ybraýym näme tapdy diýeli? ² Ybraýym iş bilen aklanan bolsa, onda onuň öwünmäge haky bar, ýöne Hudaýyň önünde däl. ³ Ýazgy näme diýýär? «Ybraýym Hudaýa iman etdi, bu oňa dogrulyk saýyldy». ⁴ Buýrugy berjaý edene sylag merhemete görä däl, borja görä saýylyandyr. ⁵ Emma buýrugy berjaý etmän, hudaýsyzlyk aklana iman edeniň imany oňa aklanma saýylyandyr. ⁶ Dawut hem Hudaýyň işine garaman aklanadymyň bagtyýarlygyndan gürrüň berende şeýle diýýär: «⁷ Kanun-syzlyklary bagyşlananlar, günäleriniň üsti örtülenler nähili bagtly! ⁸ Rebbiň günäli saýmaýan adamy nähili bagtly!» ⁹ Bu bagtlylyk diňe sünnetlilere deňişlimi? Ýa sünnetsizlere-de deňişlimi? Çünki biz iman Ybraýyma dogrulyk saýyldy diýýäris. ¹⁰ Eýle bolsa, haçan saýyldy? Sünnetlilikde ýa sünnetsizlikde? Sünnetlilikde däl, ol sünnetsizlikde aklandy. ¹¹ Ybraýym sünnetsizlikde iman edýänleriň barynyň atasy bolup, olara dogrulyk saýylyş ýaly, ol sünnetsizlikdekä özünde bolan iman arkaly gazanan dogrulygynyň möhri hökmünde sünnetlilik tagmasyny aldy. ¹² Ol diňe bir sünnetli bolanlaryň däl, eýsem, sünnetsizlikdekä atamyz Ybraýymda bolan imanyň zyna eýerýänleriň hem sünnet atasydyr. ¹³ Çünki dünä mirasçysy

bolmak wadasy Ybraýyma, onuň nesline kanun arkaly däl, eýsem, iman bilen gazanylan dogrulyk arkaly berildi. ¹⁴ Çünki kanuna daýanýanlar mirasçy bolsa, onda iman boşap, wada ýatyrylandyr. ¹⁵ Sebäbi kanun gahar getirýändir, kanunyň yok ýerinde jenaýat hem yokdur. ¹⁶ Şeýlelikde, wada merhemete görä bolup, bütin nesil barada, diňe kanuna daýanan däl, eýsem, Ybraýymyň imanyna eýe bolan barada-da ýörgünli bolmagy üçin imandandyr. ¹⁷ «Seni köp milletleriň atasy etdim» diýip ýazylyşy ýaly, Ybraýym özüniň iman eden Hudaýynyň, ölä jan beren, yoklary barlyga çagyran Hudaýynyň önünde biziň hemmämiziň atamyzdyr. ¹⁸ Ol «Seniň nesliň şeýle bolar» diýip aýdylyşyna görä, umytsyzlykda umyt bilen iman edip, köp milletleriň atasy boldy. ¹⁹ Ol imanynda gowşaman, tas yüz ýaşynda bolsa-da, bedeni ölüdir, Saranyň ýatgysy ölüdir öýtmedi. ²⁰ Hudaýyň wadasyna imansyzlyk bilen şübhelemän, gaýtam, Hudaýy şöhratlandyryp imanda güýjedi. ²¹ Onuň beren wadasyny ýerine yetirmegi başarylanlygyna doly ynaný. ²² Şonuň üçin hem imany oňa dogrulyk saýyldy. ²³ Dogrulyk saýylandygy diňe ol babatda däl, ²⁴ eýsem Rebbimiz Isany Direldene iman eden we dogry saýylyjalar bolan biz babatda hem ýazylandyr. ²⁵ Isa biziň günä-tagsyrymyz üçin ölüme berlip, biziň aklanmagymyz üçin hem direldildi.

5-NJI BAP

Hudaý bilen ýaraşyk

¹ Şeýlelikde, iman bilen aklanandygymyz üçin, Rebbimiz Isa Mesih arkaly Hudaý bilen ýaraşygymyz bardyr. ² Biz içinde duran bu merhemetimize girmegi-de Ol arkaly iman bilen gazandyk. Hudaýyň şöhratyna şarik bolmak umydy bilen magtanýarys. ³ Diňe munuň bilen hem däl, eýsem, muşakgatlar bilen-de magtanýarys, çünki muşakgatyň çydamy, ⁴ çydamyň tejribäni, tejribäniň hem umydy emele getirýändigini bilýäris. ⁵ Umyt bolsa utandyrmaz, çünki Hudaýyň söýgüsi bize berlen Mukaddes Ruh arkaly ýüreklerimize guýlandyr.

⁶ Hawa, biz entek güýçsüzkäk, Mesih belli wagtda hudaysyzlar ugrundan öldi. ⁷ Bir dogry adam ugrundan biriniň ölmegi müşgüldir, ýöne bir oňat adam ugrundan, belki, biri ölmäge ýürek eder. ⁸ Hudaý bize bolan söýgüsini, biz entek günäkärkäk, Mesihniň biziň

ugrumyzda ölmegi bilen görkezdi. ⁹Şeýle, Onuň gany bilen şu wagt aklanşymyz ýaly, Ol arkaly gazapdan gutuljagymyz hem has anykdyr. ¹⁰Sebäbi duşmankak, Oglunuň ölümi arkaly Hudaý bilen ýaraşan bolsak, ýaraşyk edenimizden soň, Onuň ömri bilen gutuljagymyz has anykdyr. ¹¹Diňe bu hem däl, Rebbimiz Isa Mesih arkaly Hudaý bilen-de magtanýarys. Biz ýaraşygy Mesih arkaly aldyk.

Ölüm we ýaşayş

¹²Şeýlelikde, bir adam arkaly günäniň we günä arkaly ölümiň peýda bolşy ýaly, ölüm hem ähli adamlara geçdi, çünki olaryň hemmesi günä etdi. ¹³Kanun berilmezden öň hem dünýäde günä bardy, ýöne kanun bolmasa, günä hasaba alynmaz. ¹⁴Emma Adamatadan Musa çenli Geljegiň nugasý Adamatanyň jenaýatyna meňzeş günä etmedikleriň hem üstünden ölüm höküm sürdi. ¹⁵Ýöne merhemet sylagy tagsyr ýaly däl. Sebäbi biriniň tagsyry arkaly köp adamlar ölen bolsa, onda Hudaýyň merhemeti we bir Adam, ýagny Isa Mesih arkaly bolan merhemetdäki sylag köpler üçin has-da artandyr. ¹⁶Sylag bir adamyň gazanan günäniň netijesi ýaly däl. Sebäbi bir günäden bolan höküm iş kesmek, ýöne köp günäden bolan merhemet sylagy aklanmak üçin berilýändir. ¹⁷Çünki biriniň günäsi bilen ölüm biri arkaly höküm süren bolsa, onda, merhemet we aklanma sylagyň bollugyny alanlar hem Biri, ýagny Isa Mesih arkaly ýaşayşda has beter höküm sürer. ¹⁸Bir günä arkaly bütün adamlara iş kesilişi ýaly, bir dogrulyk arkaly-da bütün ynsanlara ýaşayş üçin aklanma geldi. ¹⁹Sebäbi bir adamyň boýun bolmazlygy üçin köpleriň günäkär ornunda oturdylyşy ýaly, Biriniň boýun bolmagy bilen-de köp adamlar dogry ornunda oturdylar. ²⁰Kanun günäniň köpelmegi üçin ara girdi. ²¹Emma günäniň ölümdä höküm sürşi ýaly, merhemet hem Rebbimiz Isa Mesih arkaly ebedi ýaşayş üçin dogrulyk bilen höküm sürsün diýip, günäniň köpelen ýerinde merhemet has-da artdy.

6-NJY BAP

¹Indi näme diýeliň? Merhemet köpelsin diýip, günäde galalyňmy? ²Ýok! Günä etmeklige ölen biz indi onda gaýtadan nähili ýaşarys? ³Ýa-da Mesih Isa çokundyrylanlarymyzyň barynyň Onuň

ölümine çokundyrylandygyny bilmeýärsiňizmi? ⁴Atanyň şöhraty arkaly Mesihniň ölümden direlişi kimin, biz hem täzelenen ýaşayşda gezer ýaly, çokunma arkaly Onuň bilen bile ölüme gömlendiris. ⁵Onuň ölümine meňzeşlikde Onuň bilen birleşen bolsak, direlmegine meňzeşlikde-de birleşeris. ⁶Çünki günä jesedi ýogalyp, biz mundan beýläk günä gulluk etmez ýaly, köne adamymyzyň Onuň bilen birlikde haça çüýlenendigini bilýäris. ⁷Çünki kim ölen bolsa, ol günäden aklanandyr. ⁸Biz Mesih bilen ölen bolsak, onda Onuň bilen ýaşajagymyza hem ynanýarys. ⁹Sebäbi biz Mesihniň direlendigini, indi ölmejekdigini, indi ölümiň Oňa agalyk etmejekdigini bilýäris. ¹⁰Çünki Ol ölen ölümini günä üçin bir gezek öldi, ýöne ýaşayan ýaşayşyny Hudaý üçin ýaşayandyr. ¹¹Şonuň ýaly, siz-de özüňizi günä etmeklige öli, ýöne Rebbimiz Mesih Isada Hudaýa diri saýyň. ¹²Höweslerine boýun bolmazlygyňyz üçin, ölümlü teniňizde günä höküm sürmesin. ¹³Synalaryňyzy nädogrulyk guraly edip, günä tabşyрман, eýsem, ölümden direlen hökmünde özüňizi Hudaýa tabşyryň, synalaryňyzy dogrulyk guraly edip, Hudaýa tabşyryň. ¹⁴Günä size agalyk etmez. Çünki siz kanun astynda däl, merhemet astyndasyňyz.

Ýaşayş gullary

¹⁵Ýene näme? Kanun astynda bolman, merhemet astyndadygymyz üçin günä edeliňmi? Ýok! ¹⁶Boýun bolmak üçin özüňizi gul hökmünde kime tabşyrsaňyz, kime boýun bolsaňyz onuň, ölüm üçin günäniň ýa dogrulyk üçin tabynlygyň gullarydygyňyzy bilmeýärsiňizmi? ¹⁷Ýöne Hudaýa şükür, siz günäniň gullarykaňyz, tabşyrylan taglymatyňyzyň mazmunyna ýürekden boýun bolduňyz. ¹⁸Şeýle, günäden azat edilip, dogrulyk gullary bolduňyz.

¹⁹Teniňiziň ejizligi üçin, men adamlaryň pikir edişine görä gepleýärin. Çünki synalaryňyzy hapalyga, kanunsyzlyk üçin kanunsyzlygyň gullugyna tabşyryşyňyz ýaly, indi synalaryňyzy mukaddeslik üçin dogrulygyň gullugyna tabşyryň. ²⁰Siz günäniň gullarykaňyz dogrulykdan azatdyňyz. ²¹Häzirki utanyan zatlaryňyzdan şol wagt näme hasylyňyz bardy? Çünki ol zatlaryň soňy ölümdir. ²²Ýöne indi günäden dynyp, Hudaýyň gullary bolduňyz, mukaddeslik üçin

hasylyňyz bar, munuň soňy bolsa ebedi ýaşayşdyr. ²³ Sebäbi günäniň muzdy ölüm, Hudaýyň sylagy bolsa, Rebbimiz Mesih Isada ebedi ýaşayşdyr.

7-NJI BAP

Kanundan azat

¹ Eý doganlar (kanuny bilýänlere gürrüň berýärim), siz adam dirikä kanunyň oňa agalyk edýänini bilmeýärsiňizmi? ² Äri aýal diri ärine kanun arkaly baglydyr, äri ölse welin, nika kanunundan boşayar. ³ Şoňa görä-de, aýal äri dirikä başga äre barsa, oňa zynahor diýler, ýöne äri ölse, ol kanundan azatdyr, başga äre barsa hem zynahor däldir. ⁴ Eý doganlar, siz hem şonuň ýaly başga Biriniňki, ýagny Direleniňki bolmak üçin, Hudaýa hasyl getirer ýaly, Mesihiň bedeni arkaly kanuna öldüňiz. ⁵ Sebäbi biz teniň hökümi astyndakak, kanun arkaly oýarylan günä höwesleri ölüm hasylyny getirmek üçin, synalarymyzda işleýärdi. ⁶ Emma indi, ýazgy köneliginde däl, ruhuň täzeliginde gulluk eder ýaly, tutulanymyza ölenimiz üçin, kanundan boşadylandyrýs.

Günä bilen söweş

⁷ Indi näme diýeliň? Kanun günämider? Ýok! Ýöne kanun ara düşmedik bolsa, günäni tanamazdym, kanun: «Açgöz bolma» diýmedik bolsa, açgözlükden hem hiç zat bilmezdim. ⁸ Emma günä bu buýruk arkaly bahana tapyp, içimde her hili açgözlügi döretdi, çünki günä kanundan üznelikde ölüdir. ⁹ Men bir wagtlar kanundan üznelikde diridim, ýöne buýruk gelende, günä janlandy. ¹⁰ Men hem öldüm. Şeýlelikde, ýaşayş üçin berlen buýrugyň özi maňa ölüm üçin bolup çykdy. ¹¹ Sebäbi günä buýruk arkaly bahana tapyp, meni aldawa saldy, ol arkaly öldürdi. ¹² Şoňa görä-de, kanun mukaddes, buýruk hem mukaddes, adalatly we oňatdyr. ¹³ Şeýlelikde, oňat bolan zat maňa ölüm boldumy? Ýok! Ýöne günä buýruk arkaly çendenaşa günäli bolar ýaly, günä – günä bolup görünsin diýip, oňat zat arkaly maňa ölüm hasyl etdi.

¹⁴ Kanunyň ruhudygyny bilýäris, ýöne men tene degişli bolup, günäniň guly hökmünde satylandyrýn. ¹⁵ Sebäbi men näme edýänimi

bilmeýärim, ýagny islän zadymy etmän, ýigrenen zadymy edýärim. ¹⁶ Eger-de islemeýän zadymy edýän bolsam, onda kanunyň oňatdygyny tassyklaýandyryn. ¹⁷ Ýöne ony edýän indi men däl-de, meniň içimde mesgen tutan günädir. ¹⁸ Çünki mende, ýagny tenimde ýagşy zadyň mesgen tutmandygyny bilýärim, sebäbi mende gowulyk islegi bar, ýöne gowy zady etmegi başarmaýaryn. ¹⁹ Çünki isleýän ýagşy işimi edemok-da, islemeýän erbet işimi edýärim. ²⁰ Men islemeýänimi edýän bolsam, onda ony edýän indi men däl-de, meniň içimde mesgen tutan günädir. ²¹ Şeýlelikde, men bu kanuny tapýaryn, ýagşylyk etjek bolamda, mende erbetlik häzir bolýar. ²² Hudaýyň kanunundan içki tebigatyma görä lezzet tapmaýaryn. ²³ Öz synalarymda başga bir kanuny görýärim. Ol pikirimiň kabul eden kanunyna garşy söweşip, meni synalarymdaky günä kanunyna ýesir edýär.

²⁴ Ne biçäre adam men! Bu ölüm teninden meni kim halas eder? ²⁵ Rebbimiz Isa Mesih arkaly Hudaýa şükür edýärim. Men indi pikir bilen Hudaýyň kanunyna, ýöne ten bilen günä kanunyna gulluk edýärim.

8-NJI BAP

Ýaşayş berýän Ruh

¹ Şeýlelik bilen, Mesih Isada bolanlara, ten bilen däl-de, Ruh bilen gezyänlere häzir hiç hili iş kesme ýokdur. ² Çünki Mesih Isadaky ýaşayş Ruhunyň kanuny meni günä hem ölüm kanunundan azat edendir. ³ Çünki teniň güýçsüzlügi zerarly, kanuna mümkin bolmadyk zady Hudaý etdi. ⁴ Ol kanunyň talap edýän dogrulygy tene görä däl, Ruha görä gezyän bizde ýerine ýeter ýaly, Öz Ogluny günä teni meňzeşliginde günä üçin ýollap, tende günä iş kesdi. ⁵ Çünki tene görä bolanlar tene degişli işlere, Ruha görä bolanlar hem Ruha degişli işlere pikir edýändir. ⁶ Çünki tene daýanyan pikir ölüm, Ruha daýanyan pikir ýaşayşdyr, parahatlykdyr. ⁷ Sebäbi tene daýanyan pikir Hudaýa düşmançylykdyr, Hudaýyň kanunyna tabyn bolýan däldir, muny başaryan hem däldir. ⁸ Şonuň üçin teniň hökümi astyndakylar Hudaýyň göwnünden turmagy başarmaz. ⁹ Hudaýyň Ruhy sizde mesgen tutan bolsa, onda siz tende däl, Ruhda syňyz. Kimde Mesihiň Ruhy yok bolsa, ol Onuňky däldir. ¹⁰ Mesih

sizde bolsa, onda ten günä üçin öli, ruh hem aklanma üçin diridir. ¹¹ Isany Direldeniň Ruhý sizde mesgen tutýan bolsa, onda Mesih ölümden Direlden sizde mesgen tutan Ruhý üçin ölümlü bedeniniňize-de yaşaýş berer. ¹² Eý doganlar, biz borçludrys, yöne tene görä yaşamak üçin tene borçly däl-diris. ¹³ Tene görä yaşasaňyz, ölersiňiz, yöne beden işlerini Ruh bilen öldürseňiz, yaşarsyňyz. ¹⁴ Çünki Hudaýyň Ruhý arkaly ideklenýänleriň bary Hudaýyň ogludyr. ¹⁵ Çünki siz ýene-de gorky üçin gulluk ruhuny däl-de, ogullyk ruhuny alansyňyz. Biz şol ruh bilen: «Abba, Ata» diýip seslenýäris. ¹⁶ Biziň Hudaýyň perzendidigimize şol ruhuň özi ruhumyz bilen güwä geçýär. ¹⁷ Perzent bolan bolsak, onda hem mirasçydyrys – Hudaýyň mirasçylary, Mesihniň hem mirasdaşlarydyrys. Isa bilen bile görgi görýän bolsak, bile şöhratlanmagymyz üçindir.

Geljekki şöhrat

¹⁸ Meniň pikirimçe, şu wagtky görgüler bize aýan boljak geljekki şöhrat bilen deňeşdirer ýaly däl. ¹⁹ Çünki ýaradylyş Hudaýyň ogullarynyň aýan bolmagyna küýseg bilen garaşýar. ²⁰ Sebäbi ýaradylyş öz islegi bilen däl-de, ony tabyn Etdireniň islegi bilen puçluga tabyn boldy. ²¹ Munda ýaradylyşyň özi hem çüýreme gullugyndan azat edilip, Hudaýyň perzentleriniň şöhratly azatlygyna gowşar diýen umyt bardy. ²² Çünki biz bütün ýaradylyşyň şu wagta çenli birlikde ah çekip, birlikde burgusynyň tutup ýatanyny bilýäris. ²³ Diňe bir ýaradylyş hem däl, eýsem, Ruhniň ilkinji miwesini alan biziň özümüz hem ogullyga alynmagymyza, ýagny tenimiziň halas bolmagyna garaşyp, içimizden ah çekýäris. ²⁴ Çünki biz bu umyt bilen halas bolandyrys. Yöne görüňýän umyt umyt däl-dir, görýän zadyna kim umyt baglar? ²⁵ Yöne görmedik zadymyza umyt baglasak, şonda sabyrly garaşarys. ²⁶ Ruh hem ejizligimizde bize kömek berer, çünki biz nähili doga etmelidigimizi bilmeýäris, yöne Ruhniň Özi aýdyp bolmaz inňildiler bilen biziň üçin töwella eder. ²⁷ Emma yürekleri Derňeýän Ruhniň pikiriniň nämedigini bilýändir, çünki Ruh mukaddesler üçin Hudaýyň islegine görä töwella edýändir.

²⁸ Biz ähli zatlaryň Hudaýy söýýänleriň, Onuň maksadyna görä çagyrylanlaryň bähbidi üçin birlikde işleýändigini bilýäris. ²⁹ Sebäbi

köp doganlaryň arasynda Öz Oglunyň ilkinji doglan bolmagy üçin, Hudaý önden tanaýan adamlaryny Oglunyň keşbine dönmek üçin önden belläp goýdy. ³⁰ Ol önden bellänlerini-de çagyrdy, çagyrylanlaryny-da aklady, aklanlaryny-da şöhratlandyrdy.

Ýeňenlerden üstün

³¹ Ýeri, muňa näme diýersiň? Hudaý bizlik bolsa, onda kim bize garşy? ³² Öz Ogluny gaýgyrman, biziň hemmämiz üçin ölüme beren Hudaý Onuň bilen bile bize bar zady nähili bagyşlamaz? ³³ Hudaýyň saýlanlaryny kim aýyplar? Olary aklaýan Hudaýdyr. ³⁴ Kim iş keser? Biziň üçin töwella edýän ölen, ondan hem beter direlip, Hudaýyň sagynda oturan Mesih Isadyr. ³⁵ Mesihniň söýgüsinden bizi kim aýrar? Muşakgatmy, gaýgymy, azarmy, açlykmy, ýalaňaçlykmy, howpmy ýa gylyçmy? ³⁶ «Seniň ugruňda bizi her gün öldürýärler, bizi goýun hasaplaýarlar» diýip ýazylypdyr. ³⁷ Emma biz özümüzizi Söýýän arkaly bularyň baryny ýeňenlerden üstündiris. ³⁸ Sebäbi, men ne ölümiň, ne-de yaşaýşyň, ne perişdeleriň, ne hökümdarlaryň, ne-de gudratlaryň, ne şu wagtyň, ne-de geljegiň, ³⁹ ne belentligiň, ne-de çuňlugyň ne-de başga mahlugyň Rebbimiz Mesih Isada bolan Hudaý söýgüsinden bizi aýyrmagy başarmajakdygyna ynanýaryn.

9-NJY BAP

Hudaýyň saýlanlary

¹ Men Mesihde hakykaty aýdýaryn, ýalan sözlämök. Ynsabym hem aýdýanlaryma Mukaddes Ruhda güwä geçýär. ² Meniň uly gaýgym, ýüregimde dyngysyz agyrym bar. ³ Men doganlarym, ten boýunça garyndaşlarym bolan ysraýyllylar üçin gargyşa galyp, Mesihden aýra düşmäge razy bolardym. ⁴ Ogullyk, şöhrat, ähtler we kanunyň berilmesi, hakyky ybadat we wadalar olaryňkydyr. ⁵ Atalar hem olaryňky, Mesih hem ten boýunça olardandyr. Ol barçanyň baky mübärek Hudaýdyr. Omyň. ⁶ Emma bu Hudaýyň sözi ýalana çykdy diýmek däl-dir. Sebäbi Ysraýyldan bolanlaryň bary ysraýyllý däl-dir. ⁷ Ybraýymyň neslinden bolsalar-da, hemmesi onuň perzendi däl-dir, yöne: «Seniň nesliň Yshakda dowam eder» diýlendir. ⁸ Ýagny

ten boýunça Ybraýmyň perzendi bolanlar Hudaýyň perzendi däl, eýsem, wada arkaly perzent bolanlar nesil diýip hasaplanýandyr. ⁹ Berlen wada bolsa: «Bellenen wagtda gelerin, Saranyň bir ogly bolar» diýen sözdür. ¹⁰ Diňe bu hem däl, eýsem, Rebeka-da bir erkekden, atamyz Yshakdan göwreli bolanda, ¹¹ hatda oglanlar entek dogulmankalar, ýagşylyk ýa ýamanlyk etmänkäler, Hudaýyň maksady işlerden däl-de, eýsem, Çagyrandan bolup, saýlaw görä durar ýaly, ¹² Rebeka: «Ulusy kiçisine gulluk eder» diýildi. ¹³ Şonuň ýaly-da: «Ýakuby söýdüm, Ysuwy ýigrendim» diýip ýazylydyr. ¹⁴ Indi näme diýeliň? Eýsem Hudaýyň ýanynda adalatsyzlyk barmy? Ýokdur! ¹⁵ Çünki Ol Musa: «Merhemet edenime merhemet ederin, rehim edenime rehim ederin» diýýär. ¹⁶ Şeýlelik bilen, saýlanma adamyň islegine ýa tagallasyna däl-de, Hudaýyň merhemetine baglydyr.

¹⁷ Hudaý Mukaddes Ýazgyda fyrowna şeýle diýýär: «Men gudratymy sende görkezip, adym bütin ýer yüzünde yglan edilsin diýip, seni galdyrdym». ¹⁸ Şeýlelikde, Hudaý islänine merhemet edýändir, isläniniň yuregini gataldýandyr. ¹⁹ Sen maňa: «Ýene näme üçin ýazgarýar? Kim Onuň islegine garşy durup biler?» diýersiň. ²⁰ Ýeri, eý adam, Hudaýa ters jogap gaýtarar ýaly, sen kim bolup-syň? Şekil berlen bir zat şekil berene: «Meni näme üçin beýle ýasadyň» diýermi? ²¹ Ýa küýzegäriň şol bir üýşmek toýundan bir gaby hormatlylyk we beýlekisini hormatsyzlyk üçin ýasamaga ygtyýary yokmy? ²² Hudaý gazabyny görkezmek, Öz gudratyny bildirmek islöp, heläkçilik üçin taýýarlanyp, gazaba sezewar bolanlara uly sabyr-takat bilen döz gelen bolsa näme? ²³ Ol muny Öz şöhratynyň baýlygyny Özüniň önden şöhrat üçin taýýarlap, merhemet edenlerine bildirjek bolup eden bolsa näme? ²⁴ Hudaýyň diňe ýehudylardan däl-de, özge milletlerden hem çagyran bu adamlary bizdiris. ²⁵ Hoşanyň kitabynda-da diýýär: «Men halkym däle halkym, söýülmeýäne söýgüli diýerin». ²⁶ «Bu olara: Siz Meniň halkym däl diýlen ýerde ýüze çykar, şol ýerde-de olara diri Hudaýyň ogullary diýler». ²⁷ Işaya bolsa Ysraýyl hakda şeýle gygyrýar: «Ysraýyl ogullarynyň sany deňziň çägesi ýaly bolsa-da, diňe galany gutular. ²⁸ Reb işini bitirer, ony tiz ýerine ýetirer, çünki Ol işini

ýer yüzünde tiz amala aşyrar*». ²⁹ Işanyň önünden aýdyşy ýaly: «Goşunlar Rebbi bize bir tohum galdyrmadyk bolsa, onda Sodom ýaly bolardy, Gomorra meňzärdik».

Ysraýlyň imansyzlygy

³⁰ Ýene näme diýeliň? Dogrulyga kowalaşmadyk milletler dogrulyga, imandan gelen dogrulyga ýetdiler. ³¹ Ýöne Ysraýyl dogrulyk kanunyna kowalaşyp, bu kanuna ýetmedi. ³² Näme üçin? Sebäbi iman bilen däl-de, Kanunyň amalary** bilen bolýan ýaly edip ýortdy. ³³ «Ine, Sionda bir büdreme daşyny, böwet gaýasyny goýýaryn, oňa iman eden utandyrylmaz» diýip ýazylyşy ýaly, büdreme daşyna büdrediler.

10-NJY BAP

¹ Eý doganlar, meniň göwün arzuwum, ysraýyllylar hakda Hudaýa ýalbarmagym olaryň gutulmagy üçindir. ² Men olaryň Hudaýa yhlalarynyň barlygyna güwä geçýärin, yöne bu aňly-düşünjeli yhlas däl. ³ Çünki olar Hudaýyň dogrulygyny bilmän, özläriniňkini gurjak bolup, Onuň dogrulygyna tabyn bolmadylar. ⁴ Çünki Mesih iman eden her bir adamyň aklanmagy üçin kanunyň soňudyr.

Hemmeler üçin gutulyş

⁵ Çünki Musa kanundan bolan dogrulyk hakda şeýle ýazýar: «Bu zatlary berjaý eden adam olar arkaly ýaşar». ⁶ Imandan bolan dogrulyk bolsa şeýle diýýär: «Öz içinden: Mesihi düşürmek üçin Göge kim çykar? ⁷ Ýa-da: Mesihi ölümden çykarmak üçin çuňluga kim iner diýme». ⁸ Gör, näme diýýär? «Hudaýyň sözi saňa ýakyndyr, ol seniň agzyňda, seniň yureginde», ýagny wagyz edýän iman sözümi. ⁹ Çünki sen agzyň bilen Isany Reb hökmünde ykrar etseň, Hudaýyň Ony ölümden diredendigine yuregiň bilen ynansaň gutularsyň. ¹⁰ Aklanmak üçin yurek bilen iman getirilýändir, gutulyş

* ^{9:28} *Reb... amala aşyrar* - iň gadymy golýazmalarda: «Reb işini ýer yüzünde bitirer, ony tiz ýerine ýetirer».

** ^{9:32} *Kanunyň amalary* - iň gadymy golýazmalarda: «amallar».

üçin agyz bilen ykrar edilýändir. ¹¹ Çünki Mukaddes Ýazgy: «Oňa iman eden kişi utandyrylmaz» diýýär. ¹² Ýehudy bilen gregiň arasynda tapawut ýokdur, sebäbi barynyň Rebbi birdir, Ol Özünü çagyryanlaryň baryna sahydyr. ¹³ Çünki: «Rebbi çagyran* adam gutular». ¹⁴ Olar öz iman etmediklerini nähili çagyralar? Eşitmediklerine nähili iman ederler? Wagyzçysyz nähili eşiderler? ¹⁵ Iberilmeseler nähili wagyz ederler? Şeýle hem ýazylygydyr: «Parahatlyk hoş habaryny, ýagşy zatlaryň hoş habaryny wagyz edýänleriň aýaklary ne ajap!» ¹⁶ Ýöne Hoş Habara hemme kişi gulak asmady. Çünki Işaya: «Ýa Reb, kim bizden eşiden habaryna iman etdi?» diýýär. ¹⁷ Şeýlelik bilen, iman eşitmek arkaly, eşitmek hem Hudaýyň** sözi arkaly bolýandyr. ¹⁸ Ýöne men diýýärim: olar eşitmedimi? Elbetde, eşitdi. «Olaryň sesi bütün dünýä, sözleri Ýeriň uçlaryna yetdi». ¹⁹ Emma men diýýärim: Ysraýyl bilmedimi? Ilki bilen Musa diýýär: «Men bir millet bolmadyk halk arkaly siziň gabanjaňlygynyzy oýandyrarny, bir pähimsiz millet arkaly sizi gaharlandyryryn». ²⁰ Işaya batyrgaýlyk bilen: «Men özümi agtarmaýanlara tapdyrdym, meni soramaýanlara göründim» diýýär. ²¹ Ysraýyl hakda bolsa: «Söze gulak asmaz keçjal halka günuzyn ellerimi uzatdym» diýýär.

11-NJI BAP

Saýlanan galyndy

¹ Men şuny sorayaryn: Hudaý öz halkyny ret etdimi? Ýok! Çünki men-de Ybraýymyň neslinden, benýamyn taýpasyndan bolan bir ysraýylly. ² Hudaý Özünüň öňden tanan halkyny ret edenok. Mukaddes Ýazgynyň Ylýas hakdaky bölümde näme diýýänini bilmeýärsiňizmi? Ol Ysraýyl babatda Hudaýa şikaýat edip, şeýle diýýär: ³ «Ýa Reb! Pygamberleriňi öldürdiler, gurbanlyk edilýän yerleriňi ýykdylar, diňe men galdym. Olar meniň hem janymyň kastynda». ⁴ Hudaýyň oňa beren jogaby näme? «Men Baal önünde dyz epmedik yedi müň adamy Özüme aýryp goýdum». ⁵ Şonuň ýaly häzirkî wagtda hem merhemet bilen saýlanan bir galyndy bar. ⁶ Ýöne merhemet

* 10:13 *Rebbi çagyran* – grekçede: «Rebbiň adyny çagyran».

** 10:17 *Hudaýyň* – iň gadymy golýazmalarda: «Mesihniň».

bilen bolsa, onda işe görä dälidir. Ýogsa, merhemet merhemet bolmazdy. İşe görä bolsa, onda ol eýýäm merhemetden dälidir, ýogsa, iş eýýäm iş bolmazdy. ⁷ Indi näme? Ysraýyl agtaranyna ýetmedi, ýöne saýlananlar ýetdiler, beýlekiler hem, ⁸ «Hudaý olara ukuçlylyk ruhuny berdi, şu gün hem gözleri görmeýär, gulaklary eşitmeýär» diýip ýazylyşy ýaly gatadylar. ⁹ Dawut: «Saçaklary olara kement, duzak, böwet we jeza bolsun! ¹⁰ Gözleri görmez ýaly, garaňkyrasyn, billeri hemişe bükük bolsun!» diýýär.

Sapylan baldaklar

¹¹ Men diýýärim: olar ýykylmaly bolup bütredimi? Ýok! Ýöne gabanjaňlygyny oýandyrmak üçin, olaryň ýazyklary sebäpli, özge milletlere gutulyş berildi. ¹² Olaryň ýazygy dünýäniň baýlygy, olaryň zýany milletleriň baýlygy bolsa, olaryň tamamlanmagy has uly baýlyk getirer. ¹³ Men siz ýehudy dällere aýdýaryn. Özge milletleriň resulydygym üçin, öz hyzmatymy şöhratlandyryaryn. ¹⁴ Belki, şeýdip, öz halkymdan bolanlaryň gabanjaňlygyny oýandyryp, olaryň kâbirlerini halas etmegi başaryryn. ¹⁵ Çünki olaryň ret edilişi dünýäniň ýaraşygy bolsa, olaryň kabul edilişi ölümden ýaşayşa gowuşmaktan başga näme bolar? ¹⁶ Hamyryň ilkinji bölegi mukaddes bolsa, onda bütün hamyr hem şeýledir, kök mukaddes bolsa, baldaklar-da şeýledir. ¹⁷ Ýöne baldaklaryň kâbiri döwlen bolsa, sen ýabany zeýtun agajykaň, olara sapylp, zeýtun agajynyň dok köküne, suwuna şarik bolan bolsaň, onda baldaklaryň önünde magtanma. ¹⁸ Magtanýan hem bolsaň, sen köki götermän, eýsem, köküň seni göterýändigini bilip goý. ¹⁹ Sen: «Baldaklar meniň sapylmagym üçin döwüldi» diýjeksiň. ²⁰ Dogry, olar imansyzdyklary zerarly döwüldi, ýöne sen iman arkaly dursuň. Tekebirlik etme-de, gaýtam, gork. ²¹ Sebäbi Hudaý tebigy baldaklary gaýgyrmadyk bolsa, seni-de gaýgyrmaz. ²² Indi Hudaýyň ýagşylygyny, gatylygyny gör, Ol ýykylanlara gaty, saňa bolsa, eger Hudaýyň ýagşylygynda galsaň, ýagşy bolar, ýogsa, sen hem kesilersiň. ²³ Olar hem imansyzlykda galmasalar, täzedan sapylarlar, çünki Hudaý olary sapmagy başaryandyr. ²⁴ Çünki sen tebigaty boýunça ýabany zeýtun agajyndan kesilip, tebigatyň tersine, oňat zeýtun agajyna sapylan bolsaň, bu tebigy baldaklar öz zeýtun agaçlaryna has gowy sapylar!

Hemmelere merhemet

²⁵ Çünki, eý doganlar, özünüzi dana saymaz ýaly, men siziň bu syrdan habarsyz galmagyňyzy islemeýärim: milletleriň sany tamamlanýança, Ýsraýyl bölekleyin gatap galar. ²⁶ Şeýle: «Siondan Halasgär geler, Ol hudaýsyzlygy Ýakupdan sowar. ²⁷ Günälerini geçjek wagtyň olar bilen etjek ähtim şudur» diýip ýazylyşy ýaly, tutuş Ýsraýyl gutular. ²⁸ Hoş Habar babatda olar siziň hatyraňyza Hudaýa duşman boldular, ýöne saýlaw babatda atalaryň hatyrasyna ezizdirler. ²⁹ Sebäbi Hudaýyň sylaglary, çakylygy yzyna alynmaz. ³⁰ Siziň bir wagtlar Hudaýa boýun bolman, ýöne häzir bularyň boýun bolmazlygy arkaly merhemet astyna gelşiňiz ýaly, ³¹ bular-da siziň yeten merhemetiňiz bilen merhemete yetjek bolup, şindi boýun bolmadylar. ³² Çünki Hudaý baryna merhemet etmek üçin, hemmesini boýun bolmazlykda tussag etdi. ³³ Hudaýyň baýlygy, akylarlygy, bilimi çuňdur! Onuň hökümleri akyla sygma, ýollary bilinmezdir! ³⁴ Çünki Rebbiň pikirini kim bildi? Kim Oňa geňeşdar boldy? ³⁵ Ol bergili bolar ýaly, kim Oňa öňinçä bir zat berdi? ³⁶ Sebäbi ähli zatlar Ondan, Ol arkaly we Onuň üçindir. Oňa baky şöhrat bolsun! Omyň.

12-NJI BAP*Diri gurbanlar*

¹ Eý doganlar, özünüzi diri, mukaddes, Hudaýyň halajak gurbany hökmünde hödürlän diýip, Hudaýyň rehimleri arkaly size ýalbarýaryn, bu siziň ruhy ybadatyňyzydyr. ² Bu dünýä meňzeş bolman, Hudaýyň halaýan, oňat, kämil isleginiň nämedigini aňlar ýaly, pikiriniňiziň täzelenmegi bilen üýtgeň. ³ Men özüme berlen merhemet arkaly siziň hemmäňize diýýärim: öz baraňyzda gereginden artyk oýlanman, Hudaýyň her kime beren imanynyň möçberine görä, salykatlylyk bilen oýlanyň. ⁴ Çünki biziň bir tenimiz we köp agzamyz bolup, bütin agzalaryň işiniň bolsa bir bolmaýşy ýaly, ⁵ köp bolan biz-de Mesihde bir ten we biri-birimiziň agzalarydyrys. ⁶ Biziň özümize berlen merhemet boýunça, aýry-aýry sylaglarymyz bardyr. Bu welilik etmek bolsa, iman möçberine görä welilik edeliň. ⁷ Hyzmat bolsa, hyzmat edeliň. Biri öwrediji bolsa

öwretsin. ⁸ Biri nesihatçy bolsa nesihat etsin. Haýyr-yhsan edýän muny sahylyk bilen etsin, baştutanlyk edýän gaýrat bilen, rehimdarlyk edýän begenç bilen etsin.

Doganlyk söýgi

⁹ Söýgi ikiýüzli bolmasyn. Erbetligi ýigrenip, ýagşylyga ýapyşyň. ¹⁰ Biri-biriňizi doganlyk söýgi bilen ýürekden söýüň, hormatda her kişi beýlekini özünden ýokary saýsyn. ¹¹ Gaýratyňyz gowşamasyn. Ruhda hyjuwly boluň. Rebbe hyzmat ediň. ¹² Umytda şatlanyň. Muşakgatda çydamly boluň. Dogada erjellik ediň. ¹³ Mätäçlik çekýän mukaddeslere ýardam ediň. Myhmansöýer bolmaga dyrjaşyň. ¹⁴ Özünüze azar berýänlere haýyr-doga ediň, gargamaň. ¹⁵ Şatlanýanlar bilen şatlanyň, aglaýanlar bilen aglaň. ¹⁶ Özara pikirdeş boluň. Özünüzi ýokary tutman, orny aşaklar bilen dost boluň. Akyllysyramaň. ¹⁷ Ýamanlyk deregine hiç kime ýamanlyk etmäň. Ähli adamlaryň önünde oňat işlere üns beriň. ¹⁸ Oňardygyňyzdan ähli adamlar bilen oňşukly yaşamak barada eliňizden geleni ayamaň. ¹⁹ Eý, söýgüli doganlar, özünüzi oç alman, Hudaýyň gazabyna ýol beriň. Çünki: «Reb diýýär: Oç Meniňkidir, öwezini Men bererin». ²⁰ «Duşmanyň aç bolsa, ony naharla, suwsan bolsa gandyr, sebäbi muny etseň, onuň başyna közler guýarsyň» diýip ýazylygydyr. ²¹ Özünü ýamanlyga ýeňdirme-de, ýamanlygy ýagşylyk bilen ýeň.

13-NJI BAP*Häkimiýete tabynlyk*

¹ Her kişi ýokary häkimiýetlere tabyn bolsun, çünki Hudaý tarapyndan bolmadyk häkimiýet ýokdur, bu barlar Hudaý tarapyndan gurlandyr. ² Munuň üçin kim häkimiýete garşy bolýan bolsa, Hudaýyň guranyna garşy bolýandyr, garşy bolýanlar özlerini höküm edýändir. ³ Çünki başlyklar ýagşy iş edýän üçin däl-de, ýaman iş edýän üçin gorkunçdyr. Häkimiýetden gorkmazlyk isleýärsiňmi? Onda ýagşy iş et, ol seni taryplar. ⁴ Sebäbi başlyk seniň ýagşylygyň üçin Hudaýyň hyzmatkäridir. Ýaman iş edýän bolsaň, onda gork, çünki ol gyljy ýöne ýere göterýän däl-dir. Sebäbi ol Hudaýyň hyzmatkäridir, ýamanlyk edenden jeza berip, oç alyandyr. ⁵ Şonuň üçin

diñe jeza zerarly däl-de, ynsap sebäpli hem häkimiýetlere tabyn bolmak zerurdyr. ⁶ Siz salgytlary hem munuň üçin töleyärsiňiz. Olar mydama şu iş bilen meşguldygy sebäpli Hudaýyň hyzmatkäridir. ⁷ Her kişä bermelisini beriň: salgyt bolsa, salgydy; gümrük bolsa, gümrügi; gorky bolsa, gorkyny; hormat bolsa, hormaty.

Biri-biriňizi söýüň

⁸ Biri-biriňizi söymekden başga hiç kime bergili bolmaň, sebäbi kim başgany söýýän bolsa, kanuny berjaý edýändir. ⁹ Çünki: «Zyna etme, adam öldürme, ogrulyk etme, ýalan güwälik berme, açgöz bolma» we ýene-de buýruk bar bolsa, ol hem şu sözde jemlenendir: «Goňşyňy özüň ýaly söý». ¹⁰ Söýgi goňşa hiç hili ýamanlyk etmez. Söýgi kanunyň berjaý edilýşidir. ¹¹ Muny häzirki zamana düşünip ediň. Biziň ukudan oýanmaly sagadymyz eýýäm geldi, çünki şu wagt gutulyşymyz iman eden wagtymyzdakydan ýakyndyr. ¹² Gije geçip, gündiz golaýlady. Indi garaňkylyk işlerini egnimizden çykaryp, nur ýaraglaryny dakynalyň. ¹³ Aýşy-eşret, serhoşluk, azgynlyk, ahlak-syzlyk, dawa, içgaraçylyk bilen däl-de, gündizki ýaly sypaýy geze-liň. ¹⁴ Reb Isa Mesih geýniň, teniň höweslerini kanagatlandyrmak üçin alada etmäň.

14-NJI BAP

Doganyňy ýazgarma

¹ Imany gowşagy kabul ediň, ýöne pikirleri hakda onuň bilen jedelleşmäň. ² Bir kişi ähli zady iýip bilýänine imany bardyr, ýöne imany gowşak adam diñe gök iýýändir. ³ Kim iýýän bolsa, iýmeýäni äsgermezlik etmesin. Kim iýmeýän bolsa, iýýäni ýazgarmasyn, çünki Hudaý ony kabul edendir. ⁴ Başga biriniň hyzmatkäriňi ýazgarýan sen kim? Ol öz hojaýynynyň önünde durar ýa ýykylar, ýöne dike-ler, çünki Hudaý* ony dikeltmegi başaryandyr.

⁵ Biri bir güne beylekiden parh goýýandyr; başga biri bolsa, ähli günleri deň görýändir. Ýöne her kesin öz garaýşyna ynamy bol-sun. ⁶ Kim günü sylaýan bolsa, ony Reb üçin sylaýandyr. Kim günü

* 14:4 *Hudaý* - iň gadymy golýazmalarda: «Reb».

sylaýan bolsa, ony Reb üçin sylaýan dälidir. Kim iýýän bolsa, Reb üçin iýýändir, çünki Hudaýa şükür edýändir. Kim iýmeýän bolsa, Reb üçin iýmän, Hudaýa şükür edýändir. ⁷ Sebäbi hiç birimiz özü-miz üçin yaşaýan dälidir, hiç kim hem özi üçin ölyän dälidir. ⁸ Se-bäbi yaşaýan bolsak, Reb üçin yaşaýandyrys, ölyän bolsak, Reb üçin ölyändiris. Şoňa görä, yaşasak-da, ölsek-de Rebbiňkidiris. ⁹ Sebäbi Mesih hem ölüleriň, hem dirileriň Rebbi bolmak üçin, hem öldi, hem direldi, hem-de yaşaýşa gowuşdy. ¹⁰ Emma sen näme üçin doganyňy ýazgarýarsyň? Ýa-da sen näme üçin doganyňy äsgermezlik edýärsiň? Çünki biziň barymyz Mesihniň* höküm kürsüsi önünde durmalydyrys. ¹¹ «Reb diýýär: Öz diriligimden kasam, her dyz önüm-de epiler, her dil Hudaýy ykrar eder» diýip ýazlygydyr. ¹² Şeýlelikde, her kişi özi üçin Hudaýa jogap berer. ¹³ Munuň üçin biri-birimizi ýazgarman, gowusy, bir doganyň önüne bütrem, taýma daşyny goýmazlygyň pikirini edeliň. ¹⁴ Men hiç bir zadyň öz-özünden murdar dälidigini bilýärin, muňa Reb Mesihde ynammym bar. Ýöne biri bir zady murdar saýýan bolsa, oňa murdardyr. ¹⁵ Çünki doganyň iýýän damagyň üçin gam çekýän bolsa, onda sen entek söýgi ýo-lundan yöreýän dälisiň. Damagyň bilen hiç kişini heläk etme, Mesih şolaryň ugrunda janyny pida etdi. ¹⁶ Ýagşylygyňyzy ýamanlatmaň. ¹⁷ Çünki Hudaýyň patşalygy iýmek, içmek däl-de, dogrulyk, para-hatlyk we Mukaddes Ruhda şatlykdyr. ¹⁸ Kim Mesihe şeýle gulluk edýän bolsa, Hudaýyň pisindiniň oturyany we adamlaryň halany şol-dur. ¹⁹ Şeýlelikde, parahatlyga, biri-birimizi dikeltmäge ýaraýan işler ugrunda dyrjaşalyň. ²⁰ Damak üçin Hudaýyň işini bozma. Hemme zat tämiz, ýöne biriniň bütremegine sebäp bolup iýýän adama erbet-dir. ²¹ Et iýmezlige, şerap içmezlige hem-de doganyňyň bütremegi-ne, günä itilmegine ýa ejizlemegine sebäp bolýan zady etmezlik ýag-şydyr. ²² Imanyň barmy? Ony Hudaýyň huzurynda özüň üçin sakla. Gowy görýän zadynda özüni höküm etmeýän bagtlydyr. ²³ Emma şübhe edýän iýse, ol höküm ediler, sebäbi ol muny iman bilen edýän dälidir. Imansyz edilen zat günädir. ²⁴ Meniň wagzy edýän Hoş Ha-baryma we Isa Mesihniň wagzyna görä, gadym döwürlerden bäri

* 14:10 *Mesihniň* - iň gadymy golýazmalarda: «Hudaýyň».

ýaşyryn galan, ²⁵ yöne indi aýan bolup, ebedi Hudaýyň buýrugy bilen pygamberleriň ýazgylary arkaly bütün milletlere imana boýun bolmak üçin bildirilen syryň aýan bolmagyna görä sizi berkitmegi başaryan, ²⁶ ýalňyz akyldar Hudaýa Isa Mesih arkaly baky şöhrat bolsun! Omyň.

15-NJI BAP

Özara pikirdeşlik

¹ Yöne biz güýçlüler ejizleriň ejizliklerini götermelidiris, öz göwnümizden turmaly däldiris. ² Her kişi abatlyk üçin, ýagşylyk üçin goňsusynyň göwnünden turmalydyr. ³ Çünki: «Seni kemsidýänleriň kemsitmesine men duçar boldum» diýip ýazylyşy ýaly, Mesih hem Öz göwnünden turmady. ⁴ Çünki näme önden ýazylan bolsa, bary çydam arkaly, Ýazgylaryň tesellisi arkaly umytly bolar ýaly, bize tälim üçin ýazylandyr. ⁵ Siz ýürekdeş bolup, Hudaýy, ýagny Rebbimiz Isa Mesihniň Atasyny biragyzdan şöhratlandyran ýaly, ⁶ çydam hem teselli Hudaýy Isa Mesihe görä, size özara pikirdeşlik bersin. ⁷ Bu sebäpden, Hudaýyň şöhraty üçin Mesihniň sizi kabul edişi ýaly, siz-de biri-biriňizi kabul ediň. ⁸ Çünki men aýdaryn: «Munuň üçin milletler arasynda Seni ykrar edip, adyňa nagma aýdaryn» diýip ýazylyşy ýaly, özge milletler Hudaýy merhemeti üçin şöhratlandyrsyn diýip, ⁹ Mesih atalara berlen wadany tassyklajak bolup, Hudaýyň hakykaty üçin sünnetlileriň hyzmatkari boldy. ¹⁰ Ýene diýýär: «Eý milletler, Onuň halky bilen birlikde şatlanyň». ¹¹ Ýene: «Eý bütün milletler, Hudaýa alkyş okaň, bütün halklar Oňa öwgi aýtsyn». ¹² Ýene Işaya diýýär: «Milletlere höküm etmek üçin Galan, Ýessäniň Köki geler, milletler Oňa umyt baglar». ¹³ Mukaddes Ruhnuň gudraty bilen umytda artar ýaly, umyt Hudaýy sizi imanda bütün şatlyk we parahatlyk bilen doly etsin.

Mesihniň hyzmatkari

¹⁴ Eý doganlar, men siziň hem ýagşylykdan doludygynyza, bütün bilim bilen dolup, özara nesihat bermegi başaryandygynyza ynanýaryn. ¹⁵ Eý doganlar, yöne men Hudaýyň özüme beren merhemetine görä, siziň ýadyňyza salmak üçin, käbir zatlary batyrgaýlyk bilen

ýazdym. ¹⁶ Maňa bu merhemet milletleriň sowgady Mukaddes Ruh arkaly mukaddes edilip, kabul bolar ýaly, Hudaýyň Hoş Habary ugrunda ruhanylyk kärini ýerine ýetirmegim, milletlere Mesih Isanyň hyzmatkari bolmagym üçin berildi. ¹⁷ Şeýlelikde, Mesih Isa degişli biri hökmünde Hudaýa edýän hyzmatym bilen magtansam yerliklidir. ¹⁸ Sebäbi men özge milletleriň boýun bolmagy üçin, Mesihni men arkaly sözde hem işde, ¹⁹ alamatlar, gudratlar arkaly, Mukaddes Ruh arkaly edenlerinden başga zatlary aýtmaga het etmerin. Şeýlelikde, men Iýerusalimden başlap, Illiriýa çenli aýlanyp, Mesihniň Hoş Habaryny ýaýratdym. ²⁰ Başga biriniň binasynyň üstünden gurmaýyn diýip: «Ondan habarsyz bolanlar görer, eşitmedikler düşüner» diýip ýazylyşy ýaly, ²¹ Mesihni ady eşidilmedik yerlerde Hoş Habary wagyz etmäge yhlas etdim.

Pawlusyň Rime gitmek niýeti

²² Meniň siziň ýanyňyza gelmegime-de ençeme gezek päsgel beren şu boldy. ²³ Indi bolsa bu ýurtlarda maňa edere iş ýoklugy we köp ýyllardan bäri ýanyňyza gelmegi küýseyänligim üçin, ²⁴ Ispaniýa baryarkam, ýanyňyza degerin. Sebäbi geçip baryarkam, sizi görüp, didaryňyzdan biraz doýanymdan soň, siz meni ol yere ugradarsyňyz diýen umydym bar. ²⁵ Häzir bolsa mukaddeslere gulluk etmek üçin, Iýerusalime baryaryn. ²⁶ Çünki Makedoniýa we Ahaýa ilaty Iýerusalimde bolan mukaddesler arasyndaky mätäçlere sadaka ibermegi maslahat bildiler. ²⁷ Olar maslahat bildiler, aslynda, olara borçludylar. Çünki özge milletler olaryň ruhy bereketlerine şarik bolandyklaryna görä, maddy zatlarda olara hyzmat etmäge borçludylar. ²⁸ Men şuny bitirenimden, bu hasyly olara gowşuranymdan soň, siziň üstüňiz bilen Ispaniýa gitmekçi. ²⁹ Siziň ýanyňyza baranymda, Mesih baradaky Hoş Habaryň berekediniň* bollugy bilen geljekdigimi bilýärim. ³⁰ Eý doganlar, men Ýahudadaky imansyzlardan gutular ýaly we Iýerusalim üçin edýän hyzmatymy hudaýhonlar kabul eder ýaly, ³¹ meniň üçin Hudaýa dogma edip, meniň

* 15:29 *Mesih baradaky Hoş Habaryň berekediniň* - iň gadymy golýazmalarda: «Mesihniň berekediniň».

bilen birlikde göreşmegiňizi Rebbimiz Isa Mesihni we Ruhni söýgüsi hatyrasyna sizden haýyş edýärim. ³² Onsoň Hudaýyň islegi bilen şatlyk içinde siziň ýanyňyza gelip, siz bilen ynjalaryn. ³³ Parahatlyk Hudaýy siziň baryňyz bilen bolsun! Omyň.

16-NJY BAP

Aýratyn salamlar

¹ Kenreadaky ýygnaýyň gullukçysy aýal doganymyz Fibini size tabşyryaryn. ² Ony mukaddeslere mynasyp ýagdaýda Rebde kabul edip, size mätäç zatларында kömek beriň, çünki ol köplere, meniň özüme-de kömekçi boldy. ³ Mesih Isa ýolunda işdeşlerim Priskilla bilen Akila salam aýdyň. ⁴ Olar meniň janym üçin öz janларыny howp astyna saldylar, olara diňe men däl, milletleriň ähli ýygnaklary hem minnetdar. ⁵ Olaryň öýündäki ýygnaga-da salam aýdyň. Mesih üçin Aziýanyň ilkinji miwesi eziz dostum Epenetosa salam aýdyň. ⁶ Siziň üçin köp zähmet çeken Merýeme salam aýdyň. ⁷ Resullar arasynda at-abraý gazanyp, Mesihe menden öň iman eden garyndaşlarym, tussagdaşlarym Andronikosa bilen Ýuniasa salam aýdyň. ⁸ Rebde eziz dostum Ampliýatusa salam aýdyň. ⁹ Mesihde işdeşimiz Urbana, eziz dostum Stahise salam aýdyň. ¹⁰ Mesihde synagdan geçen Apellise salam aýdyň. Aristobulosyň içersine salam aýdyň. ¹¹ Garyndaşym Hirodiona salam aýdyň. Narkissiniň içersinden Rebde bolanlara salam aýdyň. ¹² Rebde zähmet çekýän Trifena, Trifosa salam aýdyň. Rebde köp zähmet çeken söýgüli Persise salam aýdyň. ¹³ Rebde saýlanan Rufusa we maňa hem enelik eden onuň enesine salam aýdyň. ¹⁴ Asinkritosa, Flegona, Ermise, Patrobasa, Ermasa we olaryň ýanyndaky doganlara salam aýdyň. ¹⁵ Filologosa we Ýuliyä, Nereusa hem-de onuň aýal doganyna, Olimpasa we olaryň ýanyndaky ähli mukaddeslere salam aýdyň. ¹⁶ Biri-biriňize mukaddes ogşuk bilen salam aýdyň. Mesihni hemme ýygnaklary size salam gönderýär. ¹⁷ Eý doganlar, öwrenen taglymatyňyza garşy gidip, bölünme we böwetlere sebäp bolýanlardan ägä bolmagy sizden haýyş edýärim, olardan daşda duruň. ¹⁸ Çünki beýle adamlar Rebbimiz Isa Mesihe däl-de, öz garynlaryna gulluk edýändir, süýji söz sözläp, owadan gürläp, ýönekeý adamlaryň ýüreklerini aldawa salýandyr. ¹⁹ Siziň

boýun bolanlygyňyz hemmäniň gulagyna yetdi. Men munuň üçin hem begenýärim, ýöne siziň ýagşylykda akyldar, erbetlikde ýöntem bolmagyňyzy isleyärim. ²⁰ Parahatlyk Hudaýy haý diýmän, şýtany aýaklaryňyzyň astynda mynjyradar. Rebbimiz Isa Mesihni* merhemeti siziň bilen bolsun! ²¹ İşdeşim Timoteos, garyndaşlarym Lukius, Ýason we Sosipatros size salam gönderýär. ²² Bu haty ýazan men Tertius size Rebde salam aýdaryn. ²³ Meni hem bütün ýygnagy myhman alan Gaýus size salam gönderýär. Şäheriň hazynaçysy Erastos we doganymyz Kuwartos size salam gönderýär. ²⁴ Rebbimiz Isa Mesihni merhemeti siziň hemmäňiz bilen bolsun! Omyň.

* 16:20 *Isa Mesihni* – iň gadymy golyzmalarda: «Isanyň».